

Schilden als die van de Bontoc, Filipijnen

Het onderscheid tussen de schilden van de Bontoc en o.a. de Tinguian is moeilijk te maken. Alle groepen met dergelijke schilden leven in het berggebied van Luzon, het grote eiland in het noorden van de Filipijnen.

De Republiek der Filipijnen bestaat uit twee grote en meer dan zeventuizend kleinere eilanden en strekt zich uit over een afstand van bijna 2000 km, in het westelijk deel van de Grote Oceaan.

De hoofdstad Manilla bevindt zich in het laagland van Luzon.

Op dit moment leven er meer dan 100 miljoen inwoners in de Filipijnen.

De schilden zijn uit een stuk vervaardigd

Het was Magellaan, een Portugees in Spaanse dienst, die in 1521 als eerste Europeaan de Filipijnen bereikte. Maar het duurde nog ruim 40 jaar voordat de Spanjaarden zich in 1565 definitief op de eilandengroep vestigden en het een deel werd van het Spaanse rijk. De komst van de Spanjaarden en hun ruim 300 jaar lange heerschappij heeft ertoe geleid dat de opmars van de Islam vanuit het zuiden abrupt werd afgebroken en dat nu bijna 90 % van de bewoners Rooms-Katholiek is.

Aan het eind van de 19e eeuw ontstonden revolutionaire bewegingen die er uiteindelijk in resulteerden dat de macht werd overgenomen door de Amerikanen, die er hun invloed deden gelden tot de onafhankelijkheid in 1946.

Veel etniciteiten

In de Filipijnen leven mensen van zeer uiteenlopende etniciteit. Aanvankelijk werden de eilanden bevolkt door Negritos, afstammelingen van de ongeveer 40.000 jaar geleden naar deze eilanden gemigreerde mensen (Negrito's zijn kleine [$<1,50$ m] mensen met kroeshaar en een donkere huidskleur). Tussen 3000 en 1500 jaar v.Chr. migreerden vanuit Taiwan Austronesiërs naar de Filipijnen, die de Negrito deels verdrongen. Een deel van de Austronesiërs vestigden zich in het gebergte van Noord-Luzon en hieruit zijn de bergvolken ontstaan. Vooral door de ontoegankelijkheid van hun woongebied zijn ze nooit onder Spaans

gezag gekomen en hebben zij hun animistische levenswijze en gebruiken behouden tot aan het eind van de 19e, begin 20ste eeuw toen de Amerikanen in het gebied doordrongen.

Igorot

De bewoners van het centrale bergland worden in oude literatuur gezamenlijk aangeduid als de Igorot en daarmee bedoelde men alle koppensnellende bewoners van het bergland. Tegenwoordig onderscheidt men binnen de Igorot de volgende groepen: de Ifugao, Bontoc, Kalinga, Tinguian, Ibaloi, Kankanay, Itneg, Isneg, Pagan Gaddang en Ilongot. Behalve de Ilongot wonen allen in het centrale bergland. De naam Pagan bij de Pagan Gaddang is toegevoegd om deze bevolkingsgroep te onderscheiden van de overwegend katholieke Gaddang die in het laagland wonen.

Het schild

Zoals al gezegd zijn de schilden van de Bontoc moeilijk te onderscheiden van dat van het hierop gelijkende schild van enkele andere groepen zoals oa. de Tinguian.

De schilden zijn uit één stuk vervaardigd en hiervoor gebruikte men een lichte, moeilijk splijtbare houtsoort. Desalniettemin zijn ter versterking overdwars 2-4 platte uit rotan gevlochten banden aangebracht.

Kenmerkend is dat deze schilden drie uitsteeksels aan de bovenzijde hebben en twee aan de onderzijde. Bovenin

het middelste uitsteeksel zit vaak een gat waar doorheen een gevlochten rotan bandje de mogelijkheid biedt het schild op te hangen.

Decoratie

Het hout en de rotan banden zijn zwart gemaakt. Dit doet men met vettig roet. Een enkele keer zijn Bontoc schilden van blank hout en dan vaak gedecoreerd. Jenks beschrijft dat tijdens een begrafenis het lichaam van een man door zijn vrienden op een schild gebonden naar zijn laatste rustplaat wordt gedragen. De schilden van de gedode man en die van zijn vrienden worden ten teken van rouw met strepen witte klei in uiteenlopende patronen beschilderd.

Het gebruik

Het schild is in het midden verdikt zodat er voldoende hout is om aan de achterzijde een holte met een klein handvat te snijden. Het schild wordt links gedragen. Bezien vanaf de achterzijde van het schild is het gat links van de greep iets groter. Slechts drie vingers passen erin, duim en de pink blijven vrij en hiermee kan men eventueel een speer vasthouden en het schild zo houden dat speren het schild niet frontaal raken, maar erlangs schampen. Het hout is namelijk zo zacht dat de speer er finaal doorheen zou gaan. Men ging ten strijde met een of meer speren en een voor de Igorot karakteristiek type strijdbijl.

justushouthuesen@gmail.com

Literatuur

Anderson, E.M. (2010). *In the shape of tradition, Indigenous art of the Northern Philippines*. Leiden: C. Zwartenkot Art Books.

Jenks, A.E. (1905). *The Bontoc Igorot*. Manila: Bureau of public printing

Internet (geraadpleegd oktober 2022):
<https://en.wikipedia.org/wiki/Philippines>
<https://www.yodisphere.com/2022/07/Bontok-Tribe-Culture-Bontoc-People.html>
<https://www.gutenberg.org/files/12849/12849-h/12849-h.htm#d0e817>

Links: Een schild (Bontoc of Tinguian) van 97 x 28 cm gezien vanaf voor-, zij- en achterkant.

Foto's Anja Ditzel, coll. Justus Houthuesen

Onder: Detail van het handvat aan de achterzijde van het schild. Slechts drie vingers van de witte auteur passen erin, duim en de pink blijven vrij.

Rechts: Krijger met schild, speer en bijl.

Bron: The Bontoc Igorot, A. E. Jenks

Geheel rechts: Een Bontoc strijdbijl. De huls, die ervoor zorgt dat de steel niet splijt is hier deels van staal deels van gevlochten rotan.

Courtesy John Kuiper

Foto Philippine-Artifacts.com